

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. תנו לי שושביני ואשמח עמו ... כגון ששמח עמו ז' ימי משתה ולא הספיק לפורעו עד שמת 1
- ב. המארס את האשה בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה.....2
- ג. קדושין לטיבועין ניתנו.....3
- ד. מוהרי הדרי.....3
- ה. חמשה דברים נאמרו בשושבינות נגבית בבית דין וחוזרת בעונתה ואין בה משום רבית 5
- ו. ואין השביעית משמטתה ואין הבכור נוטל בה פי שנים.....5
- ז. כללא דשושבינותא הוה במתא איבעי ליה למיתא שמע קל טבלא איבעי ליה למיתא לא שמע קל טבלא איבעי ליה לאודועיה תרעומת אית ליה שלומי משלם.....6
- ח. עד כמה אמר אביי נהגו בני גננא עד זוזא איתא בכפיה אכליה בכרסי' עד ארבעה משלם פלגא מכאן ואילך איניש איניש כחשיבותיה.....7
- ט. עשה עמו בפומבי ובקש לעשות עמו בצנעא יכול לומר לו בפומבי ... עשה עמו בבתולה ובקש לעשות עמו באלמנה יכול לומר לו.. עשה עמו בשניה ובקש לעשות עמו בראשונה יכול לומר לו ... עשה עמו באחת ובקש לעשות עמו בשנים יכול לומר לו ... כדרך שעשית עמי.....7

דף קמה.

א. תנו לי שושביני ואשמח עמו ... כגון ששמח עמו ז' ימי משתה ולא הספיק לפורעו עד שמת

כשנושא אדם אשה¹, דרך שריעיו ומיודעיו שולחין לו מעות כדי שיתחזק על ההוצאה שמוציא במשתה, ואלו המעות נקראים שושבינות. ושושבינות זו אינה מתנה גמורה, שלא שלח לו זה אלא שאם ישא הוא אשה יחזור וישלח לו כמו ששלח לו, לפיכך אם נשא זה אשה ולא החזיר לו השושבינות, ה"ז

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ס

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תובעו בדין ומוציא ממנו. ויש בזה כמה חלוקים, וכתב השו"ע לפי שבזמן הזה לא נהגו לתבוע תביעה זו ראיתי שלא להאריך בזה.

אולם² אינו יכול לתבועו קודם שישא כדלהלן.

ראובן ששלח³ שושבינות לשמעון ומת ראובן קודם שנשא או שנשא ומת בתוך ימי המשתה אין שמעון חייב לשלם השושבינות להיורשים מפני שיכול לומר תנו לי שושביני ואשמה עמו כדרך ששמה עמי וכיון שלא אוכל לשמוח עמו פטור אני ולכן אם שלמו ימי השמחה ושמה עמי ומת חייב שמעון לשלם ליורשיו וכן אם קרא לו ראובן ולא בא או שמעון לא היה בעיר ולכן לא הודיעו ושלמו ימי המשתה ואח"כ מת חייב שמעון להחזיר השושבינות ליורשיו או כולה או בניכוי

ג. המאיר את האשה בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה

כבר התבאר במסכת כתובות דף נד. שצריך⁴ לכתוב כתובה קודם כניסה לחופה ואחר כך יהיה מותר באשתו, וכמה הוא כותב לה, אם היתה בתולה אין כותבין לה פחות ממאתים דינרים, ואם בעולה אין כותבין לה פחות ממאה דינרים, וזה הוא הנקרא עיקר כתובה, ואם רצה להוסיף לה אפילו כבר זהב מוסיף, ודין התוספת ודין העיקר אחד הוא לרוב הדברים, כדלקמן לפיכך כל מקום שנאמר בו כתובה סתם הוא העיקר והתוספת כאחד, אולם יש⁵ דברים שדינו של תוספת בהם כעיקר הכתובה, ויש דברים שהוא חלוק בהם מעיקר הכתובה, וחכמים הם שתיקנו כתובה לאשה כדי שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה.

² ערוה"ש שם ב

³ ערוה"ש שם ה

⁴ לשון הרמב"ם הלכות אישות פרק י הלכה ז

⁵ שו"ע ונו"כ שם סו ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ואין צריך לפרש עיקר הכתובה בפני עצמה והתוספת בפני עצמו, אלא כולל הכל ביחד⁷, אם ירצה ויש חולקים, וסוברים שצריך לכתוב הכתובה כמנהג המדינה בפני עצמה, והתוספת בפני עצמו, וכן נוהגין.

אם יש משפחה שכולן נוהגים בתוספת, אין צריך לכתוב כל אחד בפני עצמו.

ג. קדושין לטיבועין ניתנו

כבר התבאר במסכת כתובות דף עו: שהמקדש אשה⁸ בכסף מן הסתם דעתו הוא שנותן לה כסף קידושיה במתנה גמורה, והיא תקנה עצמה לו בהנאת אותה המתנה.

לפיכך המקדש את האשה בין שחזרה היא בה ובין שחזר הוא, בין שמת הוא בין שמתה היא, או שגירשה אפילו ברצונה, אין הקידושין חוזרין לעולם אפילו קדשה באלף דינר, שהרי נתנם לה במתנה גמורה שאין לה חזרה⁹.

ואם היו קידושי טעות שהיה סבור שהקידושין תופשין ונתברר אחר כך שאין הקידושין כלום המעות חוזרין.

וכן אם היתה ממאנת חוזרים שעוקרת הקידושין. וכן אם היו הקידושין על תנאי ולא נתקיים התנאי הרי נתבטלו הקידושין מעיקרא.

וכן אם היו קידושי ספק חוזרים שהרי לא זכתה בהם מעולם בודאי, והרי הם כאילו עדיין הם ברשותו ואין כחה יפה בהם וצריכה היא להביא ראיה.

ד. מזהרי הדרף

⁶ רמ"א שם

⁷ כלומר שכותב ויהיבני ליכי מוהר בתוליכי סך פלוני אף על גב דאיכא למיחש לכיסופה שלזו כותבין מוהר מועט ולזו כותבין מוהר מרובה. ח"מ שם כט

⁸ שו"ע ונו"כ אבהע"ז נ א

⁹ ואף על גב דכשחזרה בה איהי אנן סהדי דלאו אדעתא דהכי נתנם לה שתחזור בה היא, מכל מקום אמרו חכמים שיהו מתנה ולא תחזירנה גזירה שמא יאמרו קידושין תופשין באחותה, כלומר שיאמרו קידושי הראשונה טעות היה מתחלה ולא היתה זו אשתו מעולם ולכך חזרו, ונמצאו קדושין תופשין לו באחותה ומותרת לו שהרי אינה אחות אשתו ואף על גב שצריכה זו גט ממנו אפילו חזרה תוך כדי דבור, אפילו הכי גזרו שלא תחזיר הקידושין, דשמא איכא דשמע בחזרת המעות ולא שמע בגט והם יאמרו קידושין תופשין לו באחותה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

מתנות ששלח¹⁰ החתן לאחר אירוסין או לאחר שידוכין¹¹, ומת החתן או הכלה, או שגירשה קודם נישואין¹², אם המתנות הם בני קיימא שאינם בליים, צריכים להחזירם¹³, שלא ניתנו אלא להתנאות בהם ע"ד נישואין, וכיון שנתבטלו האירוסין והשידוכין, מחזירים הכל¹⁴, וכ"ש נדוניא שכבר נתנו קודם נישואין שלא ניתנו אלא ע"ד לכנוס וכן הדין במתנות ששלחו צד הכלה לחתן¹⁵, ודעת כמה פוסקים דהוא הדין במתנות ששלחו קרובי החתן או הכלה צריכים להחזיר¹⁶.

וכן בגדים¹⁷ וכלים ששלחו להשתמש בהם¹⁸ והם עדיין בעין צריכים להחזיר, אבל אם בלו או אבדו דינם כמאכל ומשתה.

¹⁰ שו"ע ונו"כ אבהע"ז נ ג

¹¹ ונראה מדברי הפוסקים דכל לאחר נישואין אין דין החזרת מתנות, שמחמת חיבת נישואין מוחלים זה לזה המתנות והסבלונות, וחזר לדין ירושה וכתובה, וכן הוא במאירי בסוגיא דהחזרת קידושין, וכ"כ בערוה"ש (סימן נ סעיף א).

¹² בדין המתנות אין נ"מ אם תור בו הוא או חזרה בה היא, וכיון דלאחר אירוסין איירי, ע"כ צ"ל שגירשה בנמ, וקודם אירוסין לאחר שידוכין ג"כ אין נ"מ לענין המתנות באיזה אופן נתבטלו השידוכין, ונראה דגם אינו תלוי אם הצד המבטל שילם הקנס או לא שילם מאיזו סיבה שהיא, ועי' ט"ז (סק"ז).

¹³ ואם אינם בעין, כגון שננבכו או שנאבדו, עי' באוצר הפוסקים (ס"ק יג) שהביא מדברי כמה אחרונים שהייבים לשלם, ואם נאנסו, מובא שם בשם משפטים ישרים (ח"ב סימן פח) שדינם כשואל והייבים לשלם, אבל בשם שו"ת פרח ממה אהרן כתב שאין דינם כשואל, דבגמרא (ב"מ דף פא ע"א) משמע דבשולח מתנה לבית המיו איכא הנאת שניהם, וממילא אין דינם כשואל שכל הנאה שלו. וכתב עוד שם בשם שו"ת מהר"ם גלאנטי (מובא בבאה"ט סק"ז ובחידושי רעק"א) שאם אין לה לשלם אין אביה או אמה הייבים לשלם עבודה (וכ"ש כשהיתה קמנה דגם היא פטורה), ואף אין מנכין מנדונייתה או מעישור נכסים שלה, כי אם ממעשי ידיה או מציאה ומתנה שיבאו לידה. ואם נתייקרו המתנות, כתב בערוה"ש (סעיף יד) עפ"י דברי הנ"י דאם הם בעין פשוט שמחזירים המתנות עצמם, ואם אינם בעין משלמים כשעת הוצאה מן העולם דלא גרע מגזלן, ואם מכרם משלמים כשעת מכירה, ואפילו הרויח במעות אין משלמים הריוח.

¹⁴ כתב בפת"ש (סק"ד) בשם שו"ת חת"ם (סימן קכט) בדין משודכת שמוענת שהחתן נתן לה מתנה בפירוש במתנה גמורה ולא מטעם השידוך, שלכאורה בשאר מתנה שנולד ספק אם היה תנאי במתנה או לא, נשבע המקבל היסת ונפטר, אמנם בנ"ד הוי טענה כנגד המנהג וכנגד החזקה, שסתם מתנה לכלה הוא לשם דורון, ועליה להביא ראיה, וסיים שמוטב לבצוע.

¹⁵ שו"ע ונו"כ שם ד

¹⁶ עי' באוצר הפוסקים (ס"ק יז אות ב) שהביא בשם הרשד"ם והרדב"ז ועוד אחרונים שכתבו כן. ויש לעיין במתנות שנותנים חברים וידידים לזוג מה דינם, ואפשר שחולקים ביניהם, וצ"ע

¹⁷ שו"ע ונו"כ שם

¹⁸ ומשמע שפחת מחמת שימוש אינם חייבים להחזיר, כיון שגוף הבגד הוא בעין, וכן משמע בב"ש (סק"ו), וצ"ל דמ"ש שם אם בלו, נראה דהיינו שבלו לגמרי.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ה. חמשה דברים נאמרו בשושבינות נגבית בבית דין וחוזרת בעזנתה ואין בה משום רבית

כבר התבאר¹⁹ שדרך הבהורים כשאחד נושא אשה חבירו שולחין לו דורונות כדי שיתחזק בהן על ההוצאה שהוציא על החופה, ובאים ואוכלים עמו ז' ימי המשתה או מקצתם, וכשישאו גם הם הוא פורע להם מה שעשו לו ושולח לכל אחד ואחד מהם כפי מה ששלחו לו, ואוכל ושותה ושמה עמם, וזה נקרא שושבינות פירוש מריעות.

ויש לזה דין מלוח, שאם אחד שלח לחבירו ונשא הוא אח"כ ולא חזר חבירו ושלה לו, יכול לתובעו בב"ד.

אינו יכול לתובעו קודם שישא, ולא עוד אלא דאם רצה המחזיר להחזיר לו קודם שנשא, יכול לומר לא אקבל ממך עתה עד שאשא אשה, שאני רוצה לשמוח עמך בדרך ששמחת עמי, ודומה למלוח גם בזה שפעמים שאין הלוח רשאי לפרוע שלא מדעת המלוח, כגון הלוחו בישוב לא יחזיר לו במדבר בע"כ.

אם בא השני להחזיר להראשון יותר מכפי מה ששלח לו, מותר ואין בזה משום ריבית, דלאו אדעתא דריבית יהיב לה שהרי אם רצה היה פוחת, אלא מתוך שמחת מריעות הרבה בדורון.

דף קמה:

ו. ואין השביעית משמטתה ואין הנכור נוטל בה פי שנים

אם עברה שביעית בין נשואי הראשון לנשואי השני, אין שביעית משמטתו דלא קרינן בזה לא יגוש, שהרי אינו יכול לתובעו עד שיגיע זמנו שישא אשה ויחזיר לו, ולכן אם נשא השני ולא תבעו לראשון ואח"כ עברה שביעית אינו

¹⁹ ערוה"ש שם ס

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

יכול לתובעו עוד, שהרי כיון שנשא היה ביכולתו לנוגשו וכשהגיעה שביעית קרינן ביה לא יגוש.

ולפעמים מעות השושבינות חוזרות ליורשיו, וכשהוזרת אין הבכור נוטל בה פי שנים שאין הבכור נוטל חלק בכורה רק במוחזק ולא בראוי, וזה אינו מוחזק שהרי אם לא היה נושא אשה לא היה מחוייב לשלם לו, ומטעם זה גם היבם אינו נוטל בה כמו שהתבאר לעיל דף קמ"ד: כגון שאחר שנעשה שושבין לחבירו וחוזר חבירו לעשות לו שושבין ואכל ושמח עמו, ולא הספיק זה לפורעו עד שמת החתן, וייבם אחיו את אשתו אין היבם זוכה בו דאין היבם נוטל בראוי.

**ז. כללא דשושבינותא הוה במתא איבעי ליה למיתא שמע
קל טבלא איבעי ליה למיתא לא שמע קל טבלא איבעי ליה
לאודועיה תרעומת אית ליה שלומי משלם**

ראובן²⁰ ששלח לשמעון שושבינות, אין שמעון חייב להחזיר לו א"כ יקראנו שיאכל וישתה וישמח עמו.

אולם אם הוא בעיר או סמוך לה כל כך שאפשר לו לידע שראובן נושא אשה. יש לו לבא מעצמו לאכול ולשתות ולשמח עמו. וליפרע לו, וכשלא בא צריך לשלם לו בשלימות. אף על פי שלא אכל אצלו שהרי מתחייב בעצמו. מה שלא בא מעצמו, אמנם כתב הרמב"ם דזהו במקום שאין מנהג לקרא לכל אחד ואחד אלא שכל השומע בא מאליו, אבל אם דרך לקרות צריך לקרא לו. ואם קראו לו ולא בא צריך לשלם בשלימות. אבל אם לא קראוהו פטור לגמרי.

²⁰ ערוה"ש שם ו ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ואם לא היה בעיר או סמוך לה באופן שלא ידע אם זה נשא אשה. צריך
החתן להודיעו שיבא, ואם לא הודיעו משלם לו מה שהוא חייב לו. אלא
שמנכה ממנו מה שהיה אוכל אלו היה שם ופורע המותר²¹.

ח. עד כמה אמר אב"י נהגו בני גננא עד זוזא אייתא בכפיה

אנליה בכרסי' עד ארבעה משלם פלגא מכאן ואילך

איניש איניש כחשיבותיה

בדין הנ"ל כיצד מנכה לו, אם היה חייב לו זוז אינו משלם לו כלום מפני שלא
היה מאכילו בפחות מזוז, היה חייב לו סלע מנכה לו חצי סלע, דכן המנהג
דמי ששולח סלע מאכילין אותו בחצי סלע, ומסלע ולמעלה כל אחד מנכה
לו כפי מה שראוי להאכיל למי ששלח דורון כזה, שלפי ריבוי הדורון מבינין
לכל אחד.

ט. עשה עמו בפומבי ובקש לעשות עמו בצנעא יכול לומר לו

בפומבי ... עשה עמו בבתולה ובקש לעשות עמו באלמנה

יכול לומר לו.. עשה עמו בשניה ובקש לעשות עמו

בראשונה יכול לומר לו ... עשה עמו באחת ובקש

לעשות עמו בשתים יכול לומר לו ... כדרך שעשית עמי

כשנושא אינו יכול לתובעו שושבינות, אא"כ נשא כדרך שנשא הראשון,
אבל אם משנה בשמחתו מכפי הראשון, אינו חייב להחזיר לו, מפני שיכול
לומר אין רצוני לעשות עמך אלא כפי שעשית עמי.

²¹ ולא תקשה לך למה אמרנו כשהוא בעיר והמנהג לקרות ולא קראו שפטור מכלום דוודאי כן הוא דכשהיא
בעיר ולא קראוה הרי ביזה אותו כאלו אינו רוצה בחברתו ולמה ישלם לו אבל כשאינו בעיר מה שלא הודיעו
הוא מפני שלא רצה להטריחו לבא ממרחק דכן דרך העולם [נ"ל] ערוה"ש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

י"א²² שבין אם השינוי הוא בגרעון שמחה מכפי הראשון כגון שהראשון נשא בתולה והוא אלמנה, יכול לומר לו לכשתשא בתולה אפרע לך, וכן אם הראשון עשה שמחתו בפומבי וזה רוצה לעשות בעינעה, או מפני שעת צרה היא או מפני שרוצה לצמצם בהוצאה, יכול לומר לו לכשתעשה בפומבי אשלם לך, ובין להיפך שהשני בא להוסיף בשמחה שהראשון נשא אלמנה והיא בתולה, או שהראשון עשה בעינעה והוא עושה בפומבי, יכול הראשון לומר לו כשתעשה כמוני, אשלם לך ולא באופן אחר. וי"א²³ דווקא כשבא לגרע בשמחה מכפי הראשון, אבל כשבא להוסיף בשמחה, אין הראשון יכול לומר לו כן.

²² רשב"ם כאן

²³ טור אבהע"ז ס בשם הרמ"ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

